

Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „A technológiai parkok szerepe az új uniós tagállamok ipari szerkezetváltásában”

(2006/C 65/11)

2005. február 10-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján véleményt bocsát ki az alábbi témában: „A technológiai parkok szerepe az új uniós tagállamok ipari szerkezetváltásában”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága véleményét 2005. november 23-án elfogadta. (Előadó: TÓTH János, társelőadó: Jiří KUBÍČEK.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. december 14–15-én tartott 422. plenáris ülésén (a december 14-i ülésnapon) 127 szavazattal 6 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Bevezető

1.1 Az Európai Unió Tanácsa 2005. márciusi ülészakán döntést hozott a Lisszaboni Stratégia újraindításáról, középpontba helyezve a növekedést és a munkahelyeket.

1.2 2005 júniusában az Európai Unió Tanácsa 10667/05 számú ajánlásával megfogalmazta ajánlását az integrált irányvonalak körében a széles körű gazdaságpolitikai irányvonalakra (BEPGs) a 2005 és 2008 közötti időszakra.

1.3 A BEPGs 8. számú irányvonala arról szól, hogy meg kell könnyíteni az innováció minden formáját a tagállamokban. Az ajánlott eszközök közül a jelen vélemény kapcsán az EGSZB arra mutat rá, hogy a vélemény tárgyát képező parkok megfelelnek a Tanács által leírt minden feltételnek, és a 2. sorszámú eszközként megjelölt „innovációs pólus”-oknak tekintendők, mert összekötik az egyetemeket, más kutatóintézeteket a vállalkozásokkal, magukba foglalják a regionális és helyi szinteket, és ezzel segítenek a régiók közötti technológiai különbségek megszüntetésében.

1.4 Az EGSZB rámutat arra is, hogy a jelen vélemény tárgyát képező parkok már jelen fejlődési stádiumukban is nagymértékben hozzájárulnak a BEPGs 10. számú irányvonalának célkitűzéséhez, mert hangsúlyos elemeit adják a Tanács által Európa területén szükségesnek ítélt ipari „szövet”-nek, kiemelkedő versenyképességükkel pedig erősítik az unió ipari bázisát.

1.5 Az EU új tagállamaiban működő parkok a 15 korábban csatlakozott tagállamában és a világban számos helyen működő hasonló intézménnyel analóg elvek alapján szerveződnek. Az elnevezések változatosak. A jogszabályi szóhasználatban, leggyakrabban az ipari park, a tudományos park, technológiai park, technopolisz, kutatási park, üzleti park, innovációs központ, technológiai inkubátor jelenik meg. A tartalom azonban megegyezik: magában foglalja az interakciót a tudó-

mány és a technológia, valamint a gazdasági fejlődés között, az intézmények és vállalatok együttműködésének szinergiáit a piacra jutás megkönnyítése érdekében, továbbá a parkok üzemeltetésében a magas színvonalú, speciális szolgáltatásokat, különös tekintettel az inkubációra, spin-off tevékenységre, networkingre.

1.6 Az EU csatlakozási tárgyalásokat megkezdett leendő két új tagállama, Bulgária és Románia törvényt alkotott az ipari és technológiai parkokról.

1.7 A parkok átfogó keretet és eszközt adnak az innováció megkönnyítésére, térségfejlesztés előmozdítására és fejlesztésére. Tevékenységük tipikusan kiterjed az inkubációra, a technológiai transzfer elősegítésére, valamint az üzleti angyal programokra. A parkok kiváló lehetőséget adnak a kockázati tőke-tranzakciók előkészítésére és lebonyolítására. További értékkel járulnak hozzá az EU ilyen és hasonló jellegű programjai működtetéséhez, kialakításához és megvalósításához. Hatékony partnerségre képesek, és alkalmasak a hálózatban való működésre.

1.8 Az EU 10 parkjának eddigi létesítése és fejlesztése általánosságban együtt járt a környezettudatos elvek gyakorlatba történő átültetésével. Az új létesítményeknél ezt a csatlakozás előfeltételét képező jogharmonizáció miatt hatályba lépett szigorú környezetvédelmi normák eleve biztosították. A reorganizáció, ipari változások miatti parklétesítéseknél a park működésének beindítása legtöbbször kezdeti lépés a környezetbarát megoldások bevezetéséhez.

1.9 A parkok intézménye több fejlődési tendencia együttes hatása eredményeként jött létre. Kimutatható a globalizálódásra adott regionalitás (lokálitás) válasz szerepe, az eltérő kulturális, nemzetiségi, etnikai problémákon való felülemelkedés igénye éppúgy, mint a gazdasági fejlettségben mutatkozó nagy különbségek áthidalásának sürgető kényszerei is.

1.10 A parkok által kínált megoldások kimutathatóan kedvező hatást váltottak ki a foglalkoztatásban, jelentős számú munkahelyet teremtve (Magyarországon több mint 140 000 új munkahely létesült 1997 óta). Ugyanilyen pozitív hatást váltottak ki a vállalatok betelepülésére és a dezindustrializáció megelőzésére (Magyarországon több mint 2500 vállalkozás települt ipari parkokba 1997 óta). Az így létrejött munkahelyek tipikusan magasabb színvonalú technológiákhoz kötődnek, magasabb szaktudást igényelnek, hogy megfeleljenek a szerkezetváltás által támasztott kihívásoknak.

1.11 Európa fejlettebb országaiban, az EU-15-ök esetében évtizedek alatt alakult ki a regionalitás intézményi, jogi, finanszírozási rendszere, illetve azok az iparfejlesztési struktúrák és elnevezések, amelyek a gazdasági növekedés, a tagállami és uniós támogatási rendszer módosuló feltételeinek leginkább megfelelnek. Az EU-hoz 2004-ben csatlakozott országokban az e területeken jelentkező lemaradás felszámolása, a felzárkózás tennivalói kerültek előtérbe. Ezen törekvések sorában az ipari parkok megkülönböztetett figyelmet kaptak és kapnak, mivel ezek a struktúrák egyszerre szolgálják a versenyképesség javítását, a térségfejlesztés terén a felzárkózást, illetve a foglalkoztatottsági problémák megoldását is. Sajátossága a helyzetnek, hogy az EU-hoz való csatlakozás idejében meglévő társadalmi, gazdasági viszonyok még bizonyos kettősséget mutatnak: még jelen vannak a tradicionális (de jórészt leépülőben levő) igazgatási, intézményi, finanszírozási elemek, valamint az újonnan kiépülő irányítási, gazdálkodási rendszer egyre meghatározóbb tényezői.

Az ipari parkok már az új gazdaságpolitikai, iparpolitikai, térségfejlesztési törekvések kifejeződéseként jöttek létre a most csatlakozó országokban.

1.12 Jelen saját kezdeményezésű vélemény az unió előtt álló feladatok dimenziójában, a parkok lehetőségeit, kapcsolódási pontjait kívánja bemutatni, mert az EU-csatlakozást követően ez a gazdasági és szociális kohéziót elősegítő funkciókat ellátó szerveződés az ipari változások kapcsán megkülönböztetett figyelmet érdemel. Hangsúlyozzuk, hogy éppen az EU belső szabályozási rendjének kialakulása erősítette fel a parkok szerepét az Európai Unió országaiban, s erre a hangsúlyeltolódásra az egyes most csatlakozott és csatlakozási tárgyalásokat folytató országok már évekkal ezelőtt reagáltak. Mindemellett nem mindenütt fogalmazódtak meg azok a gazdaságpolitikai stratégiák, melyek az ipari parkok lehetőségeivel a maguk összetettségében számolnak, s a nemzetközi integráció követelményeit is szem előtt tartva szolgálnának iránymutatással.

1.13 A Bizottság IP/05/1252 számú dokumentumában a vállalkozásért és iparpolitikáért felelős biztos a tudományért és kutatásért felelős biztossal közösen rámutatott arra, hogy az innováció és a kutatás az üzlet szívében van. Ezzel összefüggésben jelenik meg az innovációs pólusok, valamint a kutatás-irányított és ipari klaszterek ügye. Az ehhez kötődő akcióterv 3.2. pontja az Unió számára ezeknek az előmozdítását írá-

nyozza elő és felkéri a tagállamokat, teljes mértékben használgják ki a strukturális alapok által adott lehetőségeket (MEMO/05/366).

1.14 Az ipari parkok, technológiai parkok, tudományos parkok és hasonló elnevezésű szervezetek innovációs pólus funkciót töltenek be, tehát a BEPGs 2005–2008, valamint a lisszaboni stratégia végrehajtásának jelenlegi szakaszában is hozzájárulnak a prioritások megvalósításához. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság célja jelen saját kezdeményezésű véleménnyel, hogy elősegítse az EU-15 és az EU-10 hasonló intézményeinek együttműködését és fejlődését. Ezenfelül célja, hogy előmozdítsa az Európai Bizottság által biztosítható támogatások és az Unió más intézményei finanszírozási formáinak hozzáférhetőségét az Unió minden tagállamának ipari, technológiai, tudományos és hasonló jellegű parkja számára.

2. A park mint innovációs pólus: típusai, fejlődése a világban

2.1 Parktípusok

Nemzetközi tapasztalat – de a fentiek is alátámasztják –, hogy voltaképpen nincs két közel egyforma ipari park. S az is természetes, hogy ugyanaz a park is állandóan változik. A parkoknak ez a sokszínűsége, a változó szükségletekhez való alkalmazkodóképessége a kiépülő hálózatokon jól megfigyelhető. Mind-ebből fakadóan a következőkben innovációs pólusként egy olyan átfogó értelmezést tételünk fel, amely a parkokban folyó tevékenységeket nem a szűken vett ipari, technológiai, tudományos vagy egyéb ágazatba sorolható innovációhoz köti, hanem az innovatív értékteremtés széles skáláját foglalja magában.

Az Európai Bizottság megfogalmazása a versenyképességi, innovációs pólusokról összhangban van ezzel. A definíció szerint a pólusokat a vállalkozások, képzési központok és köz- vagy magán kutatóintézmények meghatározott földrajzi területen belül megvalósuló, szoros együttműködési társulása határozza meg. A pólus innovatív dimenziójú közös projekteket hajt végre, kiváltva a helyi szereplők különböző szinergiáit. Ezek az együttműködések meghatározott technológiai vagy tudományos területre összpontosítanak, és kritikus tömeget kell kiváltanak a versenyképesség és a nemzetközi láthatóság elérésére.

2.2 Funkciók (küldetés) szerinti parktípusokként jelennek meg:

- a tudományos parkok,
- a technológiai parkok,
- az innovációs központok és
- a kereskedelmi parkok.

Átfogóbb szervezeti struktúráknak tekinthetők:

- a technopolisz,
- a technológiai pólus,
- a technológiai körzet,
- a vállalkozási övezet és a Meta disztrikt.

A telepítés jellege szerint alapvetően két markánsan eltérő park-típusról beszélhetünk:

- a zöldmezős parkok és
- a rekonstrukciós parkok.

2.3 A fejlődési fázisokat illetően a parkok folyamatosan változnak. A tendencia, hogy a monumentális ipari infrastruktúrákat a szofisztikáltabb, magasabb hozzáadott érték termelésére alkalmas létesítmények váltják fel, ahol egyre nagyobb szerepet kap az IKT és a parkot üzemeltető menedzser által a betelepülőknek nyújtott szolgáltatások innovatív, széles spektruma.

3. Helyzetkép az új uniós tagállamokról

3.1 Az EU 2004. május 1-jén csatlakozott tíz új tagállamában általában megfigyelhető, hogy a 2.1. pontban részletezett típusok valamelyikének megfelelő ipari parkok működnek. Cipruson működik néhány ún. „Incubator Enterprise”, amelyet a kormány részfinanszírozással támogat. Ezek magánjellegetű intézmények, valamilyen konkrét projekt kezelésére vállalkoznak.

3.2 Csehország – állami feladatként, a befektetésösztönzést szervező CzeInvest ügynökség működtetésével – az ipari övezetek fejlesztésének támogatására irányuló programja keretében 82 ipari övezetet hozott létre. 2001-ben ez a program további alprogramokkal bővült, mégpedig „Az ipari övezetek regenerálása”, a „Bérbe adható birtokok építése és regenerálása”, illetve „Az ipari övezetek akkreditálása” címet viselővel.

3.3 Észtországban többféle ipari park létezik, nincs egységes elnevezésük vagy meghatározásuk. Egy részüket az önkormányzat és egyéb szervezetek által támogatva hozták létre, elsősorban kutatás és fejlesztéssel foglalkoznak, és a nagy egyetemek mellett működnek. Kettő ilyen van jelenleg Észtországban: a tartui és a tallinni. A magánkezdeményezésből elindított ipari parkok profitorientált cégek, melyek elsősorban logisztikai, szolgáltatói, kereskedelmi és egyéb ipari tevékenységet végeznek.

3.4 Lengyelországban az „ipari parkok” többségét az utóbbi években hozták létre. Gazdasági jelentőségük jelenleg elenyésző, aminek fő oka, hogy napjainkban a beruházók, különösen a külföldi beruházók bevonásának alapvető eszközét a 14 speciális gazdasági zóna (Special Economic Zone – SEZ)

képezi. A zónákat törvényi szabályozás alapján, 1995–97-ben kormányrendeletekkel hozták létre 20 évre az iparilag fejletlen vagy ipari szerkezetváltást igénylő térségekben a regionális fejlődés támogatása jegyében. Eredetileg 10 évre 100 %-os társaságiadó-mentességet, a következő 10 évre 50 %-os társaságiadó-kedvezményt, valamint az ingatlanadó alól teljes felmentést biztosítottak a beruházóknak. 2001. január 1-jétől EU-konformmá tették a kedvezményrendszert, és mivel legkésőbb 2017 decemberében a SEZ-ek különleges státusza megszűnik, a jövőben az ipari parkok jelentősége, száma és területe feltehetően bővülni fog.

3.5 Lettországból üzleti parkoknak hívják a parkokat. A vállalkozások a kedvező infrastruktúra és egyéb adminisztratív feltételek miatt választják az adott parkban való működést. Lettországból az innovációról szóló törvény rendelkezik az ország kutatás és fejlesztési programjáról.

3.6 Litvániában az ipari struktúra alakításában szerepet játszott az a határozott kormányzati törekvés, amely a munkaigényes, relatív nagy hozzáadott értéket képviselő iparágak (autóelektronika, elektronikaipar) vagy magas szellemi tudást (biotechnológia, IT, lézertechnika) képviselő ipari és szolgáltatási szektorok fejlesztését célozza. A gazdaságfejlesztés egyik eszköze a 90-es évek második felében induló, a nagyvárosok köré telepített, rendezett infrastruktúrával bíró „ipari park” fejlesztési program, amely a szakképzett munkaerő közelsége miatt az iparfejlesztést koncentráltan a nagyvárosok tözsomszédságában igyekeznek megvalósítani.

3.7 Magyarországon 1997 óta működtet a kormányzat iparipark-fejlesztési rendszert. Az egyes iparipark-projekteknek a hosszú távú fejlesztési elképzeléseiket a Gazdasági Minisztérium előminősítő pályázatára kell benyújtaniuk, és ha színvonaluk megfelelő, akkor jogosultságot szereznek az ipari park cím viselésére. Az ipari parkok célja a versenyképesség növelése, munkahelyteremtés, EU-konform, környezetbarát ipari, logisztikai és egyéb szolgáltatási tevékenység kereteinek biztosítása. A magyar ipari parkokban hozzávetőlegesen 2 500 nemzetközi multinacionális cég, valamint nemzeti közép- és kisvállalkozás működik, több mint 140 000 foglalkoztatottal.

3.8 Máltán az elmúlt évi statisztikák szerint az ipari termelés súlya a gazdaságon belül viszonylag jelentős volt. A Málta Enterprise befektetésösztönző társaság ún. „Business Incubation Centre”-t hozott létre az információs technológiák, a távközlés, a mechanikai és elektromérnöki tervezés, ipari design, a megújítható energiaforrások, a biotechnológia és egyéb, úttörő jellegű innovációs projektek támogatására. Az Incubation Centre befektetési, ill. finanszírozási lehetőségeket és sokoldalú infrastrukturális szolgáltatásokat biztosít a fenti ágazatokban működő cégek működéséhez.

3.9 Szlovákiában az ipari parkok támogatását a 2003-ban és 2004-ben módosított 193/2001. évi, az ipari parkok támogatásáról szóló törvény szabályozza. Ennek értelmében ipari parknak minősül az a területrendezési tervben elhatárolt terület, amelyen egy vagy több vállalkozás ipari termelést folytat. Ipari parkot a helyi vagy megyei önkormányzat saját tulajdonában lévő területén alakíthat ki, illetve a törvény lehetőséget biztosít arra is, hogy két vagy több önkormányzat szerződés alapján közösen hozzon létre ipari parkot.

3.10 Szlovéniában a park elnevezése: „technológiai park”. Feladatai ösztönözni és segíteni a fejlett technológiát, a nagyobb tudományos felkészültséget igénylő vállalati elképzeléseket. Ezenfelül megteremti e kezdeményezések fizikai és szellemi infrastruktúráját, különös tekintettel a kis- és középvállalatok igényeire, összekapcsolja a vállalkozásokat a felsőoktatási intézményekkel. A Gazdasági Minisztérium által megfogalmazottak szerint a technológiai park olyan jogi személy, amely a projektek megvalósítását is elősegíti, ellentétben az inkubátorházzal, amely – ugyancsak jogi személyként – csupán a kezdeti feltételeket teremti meg.

4. Stratégiai célok, modellek

4.1. A parkok – bármennyire is különbözzenek egymástól – idővel hálózatot alkotnak, amelyek az adott ország gazdaság-, ipar-, és innovációpolitikájába beágyazódva valamilyen kormányzati célrendszer keretében működnek. Az állami prioritásokat tanulmányozva alapvetően a „misszióorientált” – tematikus, az állami erőforrásokat koncentráló –, illetve a „diffúzióorientált” – a kiváltott hatásokat, szinergiákat előtérbe helyező – törekvések, illetve ezek kombinációi figyelhetők meg.

4.2 A két – globális célok szerinti – modell nem különül el mereven egymástól, hiszen például egy régió csúcstechnológiájának a támogatása az ipari parkok révén nem csupán a régiót hozza jobb helyzetbe, hanem az innováció globális térnyerését is szolgálja. A hangsúlyok kialakításáról van csupán szó.

5. Lisszaboni folyamat – ipari parkok

5.1 A lisszaboni folyamat a növekedés és munkahelyek, valamint a fenntarthatóság érdekében az innovációt, technológiai diffúzió előmozdítását, a K+F eredmények hasznosítását, üzleti értékesítését különösen fontos feladatként jelöli meg. Ennek szervezeti, finansziális, jogi feltételei között az ipari parkok, illetve kapcsolódó szervezeti struktúrák mind jelentősebb szerepet kapnak.

5.2 Az ipari parkoknak megkülönböztetett szerepük van az innováció előmozdításában. Az ipari parkok hálózatának kialakításakor ezért nem elegendő csupán a szűken értelmezett ipar, mezőgazdaság szempontjait szem előtt tartani: az akadémiai, egyetemi szellemi bázis bevonása egyre nélkülözhetetlenebbé válik a gazdaság előtt álló célok elérésében. A versenyképesség fokozása, a gazdaság rugalmas alkalmazkodóképességének javítása, a humán erőforrásokból fakadó előnyök kiaknázása csak a szellemi bázis bevonásával, a gazdaság innovativitásának fokozásával érhető el.

6. Tudástranszfer, innováció

6.1 Innovációs központok, transzferügynökségek

6.1.1 Ezeknek az intézményeknek a hatóköre nem szűkül le egy behatárolt területre, hanem egy régió, egy ország gazdasági társaságainak nyújtott szolgáltatásaik révén (amelyeket kínálhatnak nonprofit, vagy üzleti alapon) vernek hidat a tudomány és a gazdaság közé. Az itt ismertetendő típusok közötti fő különbség a szolgáltató (donor) szervezetek és a „fogadó” gazdasági társaságok közötti elhelyezkedésükben van. A központok, ügynökségek mintegy közvetítő szerepet vállalva ösztönzik, segítik a cégeket a kutatási eredmények felhasználásában. Ezzel szemben a K+F szolgáltatást végző szervezetek magukban foglalják a kutatóintézményeket is, bizonyos esetekben egy egységbe tömörítve őket a célvállalatokkal.

6.1.2 A központok, ügynökségek főbb szolgáltatásai a következők: tanácsadói szolgáltatás, technológiai közvetítési feladatok, üzleti információs adatbázis működtetése, üzleti találkozó, börzék szervezése, szakemberek közvetítése, kísérletek infrastruktúrájának szolgáltatása, spin-off támogatás, üzleti angyal, networking.

6.1.3 Ezek a szervezetek nagyrészt cégek tanácsadását látják el. Közvetítő szerepet játszanak például a Hollandiában működő innovációs központok, valamint a norvég K+F attasék hálózata. E szervezetek a cégek számára nyújtott szolgáltatásaikkal mintegy megismertetik a kutatási eredményeket, ösztönöznek azok átvételére. A német transzferközpontok és ügynökségek a technológiai transzfert közvetlenebbül, ilyen jellegű szolgáltatások nyújtásával viszik véghez, csakúgy, mint az USA-ban működő feldolgozóipari szolgáltató központok. Szolgáltatásaik közé tartoznak az állami programok keretében finanszírozott kutatókölcsönzések: támogatást nyújtanak a cégek számára az egyetemi alkalmazottak alkalmazásánál, azok bérének részbeni fedezésével.

6.1.4 Ezen ügynökségek általában állami kezdeményezésre jönnek létre (esetleg kamarai alapítással, mint Németországban), azon felismerésből, hogy a technológiai fejlesztés az ilyen programok kedvezményezettjeinél csak külső – általában kormányzati – segítséggel tehető hatékonyra, ez pedig a gazdaság hosszú távú érdeke. A finanszírozásban már jelentősebb eltérés tapasztalható: a holland központok költségvetését a Gazdasági Minisztérium biztosítja, és szolgáltatásaik egy részét ingyen kínálják (a tanácsadás első 16 óráját). A norvég K+F attasék tevékenységét is a kormány finanszírozza. Ezzel ellentétben a német és az egyesült államokbeli példákban a központok támogatása egy erre elkülönített alpból történik, de az idő haladtával csökkenő mértékben. Németországban három éven keresztül, az USA-ban pedig 50 %-ról indulva hat éven át. Szolgáltatásukat részben nonprofit, részben üzleti alapon nyújtják.

6.2 A K+F szolgáltatásokat nyújtó szervezetek

6.2.1 A magasabb szervezettséget mutató és a tudomány, illetve az ipar közötti kapcsolatot szorosabbra fűző intézmények jellemzői, hogy hálózatba tömörítenek ipari és egyéb kutatásokat; fejlesztést végző intézeteket, vállalatokat, valamint, hogy szerződéses megbízások alapján végeznek K+F szolgáltatást, nagyrészt kis- és középvállalkozások számára, kormányzati támogatás mellett. Tevékenységük jelentősen egyetemekhez kötött, mégis külön tárgyaljuk, és megkülönböztetjük ezeket az egyetemi ügynökségektől, parkoktól.

6.2.2 Ezek a szervezetek is állami kezdeményezésre létrejött, részben úgy is működtetett intézmények. Működésük során részben magán (ipari), részben állami (minisztériumi) megbízásra tudományos eredmények megismertetését látják el. Jelentős különbséget találunk azonban finanszírozásuk terén, amely a projektköltség 10 %-ától 100 %-áig terjed esetenként.

6.3 Az egyetem és ipar kapcsolatának parki méretű formái

6.3.1 Ezek a parkok a tudástermelő intézmények – főleg egyetemek, kutatóintézetek – közelében jönnek létre, azokkal szerződéses kapcsolatban, esetleg azok részeként (mint Magyarországon az InfoPark, vagy az INNOTECH Műegyetemi Innovációs Park). Működési feltételeiket azonban kormányzati, helyi források biztosítják. Magas színvonalú technikai infrastruktúra révén az innováció egyre teljesebb feltételrendszerét biztosítják. A technológiai transzfer segítségével pedig az innovációs folyamat egyre több fázisának az átfogása valósul meg, egy-egy parkon belül a piacérett termék létrehozásáig, esetleg a tömeggyártásig. Sőt, akár új iparágak meghonosításáig is bővíthet a tevékenység.

6.3.2 Számos kutatási és tudományos park jött létre azokban a térségekben, ahol a jólét és a tudományos lehetőségek sokfélesége szolgált alapul. Ilyen területek is találhatóak Franciaországban (pl. Lyon). A többi francia parkra is igaz, hogy nagy jelentőséget tulajdonítanak az ún. technopol modellnek, amelyet egy sajátosan új városfogalomnak tekintenek. Hasonló módon, de program keretében jöttek létre az első japán parkok is, amelyek a franciával rokon technopolisz modellt követik. A legismertebb közülük a Tsukala, amely teljesen új tudományos városként jött létre, zöldmezős beruhásként. Ma már a technopoliszok helyi kezdeményezésre létesülnek. Az USA-ban, ahol először alapítottak innovációs parkokat, ilyen térségek adtak otthont ezeknek (mint például az Szilícium-völgy, vagy a bostoni 128-as út környezete).

6.3.3 Ma már az Európai Unió minden országában léteznek innovációs parkok, Lisszabontól Athénig. Az eddig tárgyalt parkok az innovációorientált szervezetek közül a legkomplexebb, legnagyobb szervezőerővel bírók, mert az innováció segítségével a parkok adta (már bemutatott) előnyöket is felkinálják.

7. Javaslatok

7.1 Az EGSZB véleménye szerint az Európai Uniónak aktív szerepet kell játszania az ipari és technológiai parkok – mint innovációs pólusok – a tagállamokban és azok régióiban való létrehozásának és fejlesztésének elősegítésében, hogy a régi és új tagállamok teljes mértékben integrálódjanak a kibővült belső piacba, amely a megújult lisszaboni stratégia keretében megfogalmazott új növekedési és fejlesztési partnerség kulcsfontosságú elemeinek egyike. Mindennek az a célja, hogy

- erősítsük az új tagállamok versenyképességét, a területi egyenlőtlenségek csökkentésével, biztosítandó az EU gazdasága egészének jobb teljesítményét;
- meg tudjunk felelni annak a kihívásnak, hogy helyi és regionális szinten növekedjen a versenyképesség, biztosítva az ipari szerkezetátalakítások, a természeti, pénzügyi és emberi erőforrások újrahasonosítása, az európai integráció és a globális piac lehetőségeinek és kötelezettségeinek összetett jellegét kezelni képes gazdasági és technológiai stratégia hatékonyabb irányíthatóságát.
- biztosítsuk a kibővült európai belső piac megvalósításában rejlő lehetőségek maradéktalan kihasználását, a technológiai és ipari parkoknak akár transzregionális szinten való összekapcsolásán keresztül is, azok globális célkitűzései alapján;

- növeljük a kutatás és innováció, valamint eredményeik teljes körű piaci alkalmazása és forgalomba helyezése általános színvonalát, mégpedig a KKV-k, a tudományos szféra és a kutatás közötti még szorosabb kapcsolatok létrehozása, az operatív és szervezeti szinten egyaránt magasan kvalifikált emberi erőforrás képzése, a közigazgatás és az idevágó jogszabályi keret korszerűsítése, valamint a parkok döntéshozatali folyamatában résztvevő valamennyi szereplő fejlesztése révén, előmozdítva ezzel, hogy az Európai Unió a világ legdinamikusabb térsége legyen, a GDP 3 %-át fordítsuk innovációra;
- javítsuk – a technológiai és ipari parkok európai hálózatai révén – az ipar, a szolgáltatások és a pénzügyi szektor közötti interakciót, valamint a technológiai kapcsolatokat és az új ismeretek terjesztésének és befogadásának képességét, hogy növeljük az innovációs készséget és a versenyképességet, és biztosítsuk a különböző célkitűzések – azaz a növekedés, a versenyképesség, a foglalkoztatás, a fenntartható fejlődés, az esélyegyenlőség – összeegyeztethetőségét, méghozzá interaktív és egyetértésen alapuló módon;
- az ipari és technológiai parkok teljesítményét, effektív technikai kapacitásait, valamint az általuk létrehozott valós eredményeket és kedvező hatásokat rendszeresen ellenőrizni és értékelni kell, méghozzá szabványosított és előre meghatározott kritériumok alapján.
- kellőképpen biztosítsuk a megfelelést az EU szabályozási keretével, beleértve a versenypolitikát és az állami támogatásokra vonatkozó szabályokat, figyelembe véve ezeket a szabályoknak a továbbfejlődését is.

7.2.1 Az EGSZB szerint az ipari, technológiai parkok hálózatának tényleges fejlesztésére irányuló európai politikát három – európai, nemzeti és regionális/lokális – szinten kell kialakítani, maradéktalanul tiszteletben tartva a Szerződésben megszabott szubsidiaritási elvet és az EU-jogszabályokat, beleértve a versenyjogot is.

7.2.2. Az EGSZB egy mindent magában foglaló, integrált megközelítést javasol, amely átfogja a VII. Kutatási, Technológiai fejlesztési, és Demonstrációs tevékenységi Keretprogramot, az Európai Befektetési Alap (EBA) és az Európai Beruházási Bank (EBB) pénzügyi eszközeit, a Fejlesztési Kezdeményezést, a strukturális alapokat, a Többéves Vállalat- és Vállalkozásfejlesztő Programot, az új partnerségi politikai eszközt, valamint a Versenyképességi és Innovációs Keretprogramot (VIK), továbbá a közösségi oktatási és képzési programokat, és figyelembe veszi a BÉPGs 2005–2008 irányelveit. Ily módon biztosítható a nagyobb rugalmasság az eszközök kiválasztása során, a koordináció, a következetesség, valamint a nagyobb mértékű egyszerűsítés, már ami a programokban való részvételt és ugyanazon javaslat különböző szempontok szerinti végrehajtását illeti. Mindennek az a célja, hogy a páneurópai hálózatok fejlesztése érdekében interregionális és transzregionális szinten támogassuk az ipari-technológiai parkok és az iparági körzetek közötti integrált együttműködési programokat.

7.2.3 Az új Versenyképességi és Innovációs Keretprogram mechanizmusaira (lásd INT/270 tanulmányozó csoport) vonatkozóan az EGSZB javasolja, hogy a „Vállalkozás és innováció”, valamint az „Információs és Kommunikációs Technológiák (IKT) politika támogatása” egyedi programokba kerüljön be az ipari-technológiai parkok, továbbá az iparági körzetek hálózatának fejlesztésére vonatkozó kifejezett utalás, különösen ami ezek kezdeti szakaszainak finanszírozását és a venture capitalhoz való hozzáférés megkönnyítése révén való kiterjesztését, valamint – az „e-Europe” és az „i2010” kezdeményezések révén – az információs és kommunikációs technológiák bevezetését és hatékonyabb alkalmazását ösztönző intézkedéseket illeti. A Versenyképességi és Innovációs Keretprogram új mechanizmusainak tartalmazniuk kell az ipari-technológiai parkok, valamint a technológiai iparági körzetek hálózatának támogatását, annak érdekében is, hogy előmozdítsuk a KKV-k részvételét a VII. Kutatási, Technológiai fejlesztési, és Demonstrációs tevékenységi Keretprogramban.

7.2.4 A VII. keretprogram egyedi programjait, különösen a „Kapacitások”, „Emberi erőforrások” és „KKK (Közös Kutatási Központ)” programokat illetően az EGSZB javasolja az alábbiakat:

- Erősíteni kell a KKV-kat támogató intézkedéseket, főként a kutatásra, a KKV-k szervezeteire és csoportosulásaira vonatkozóan, el kell ismerni az ipari-technológiai parkok páneurópai hálózata és a klaszterek/iparági körzetek teljes körű jogosultságát a kutatási javaslatok benyújtását illetően.
- Erősíteni kell az európai régiók kutatási és tudáspotenciáljának maradéktalan kihasználására irányuló intézkedéseket, támogatni kell az ipari-technológiai parkok és a klaszterek, továbbá azok európai és páneurópai hálózatainak fejlesztését, valamint finanszírozni a részvételi-technológiai Foresight-tevékenységeket, abból a célból, hogy közép-, illetve hosszú távú terveket és stratégiákat alakítsunk ki, az „Együttműködés” (angolul: Capacities) specifikus program részét képező „szocioökonómiai tudományok, élettudományok” (az angolban: Socio-economic sciences and the humanities) kapcsolódó (Foresightwith)-tevékenységekkel együtt.
- Biztosítani kell, hogy az „Emberi erőforrások” programon belüli Ipar/Felsőoktatás Partnerség és Csereprogram (angolban: People) tevékenységei részére megfelelő pénzügyi és humán erőforrás álljon rendelkezésre az ipari-technológiai parkok és klaszterek igényeinek kielégítéséhez, olyan kutatók személyében, akik ismerik a KKV-k fejlesztéséhez kapcsolódó speciális szükségleteket.
- Lehetővé kell tenni az ipari-technológiai parkok és a klaszterek számára a teljes körű hozzáférést a Közös Kutatási Központ szakmai tapasztalatához, mégpedig a networkök létrehozására, a képzésre és mobilitásra, a technológiai platformokra irányuló közvetett tevékenységben való részvételük finanszírozása révén, kihasználva a KKK és intézeti – kiváltésképpen a sevellai IPTS – által felhalmozott magas szintű európai hozzáadott értéket.

7.2.5 Ami az EBA-t, illetve az EBB-t, valamint a Növekedési Kezdeményezést, továbbá a strukturális és kohéziós alapokat illeti, a 2005 márciusában megtartott Európai Csúcson elhatározottaknak megfelelően nagyobb és jobb szinergiákat kell biztosítani a kutatás és az innováció területén a közösségi pénzalapok, az EBA, illetve az EBB között. Ugyanakkor az Európai Tanács kiemelte, hogy a regionális és helyi szereplőknek sokkal inkább a magukévé kell tenniük a lisszaboni stratégiát, annak mindhárom (gazdasági, szociális és környezeti) dimenziójában. Az EGSZB javasolja, hogy a kohéziós – konvergenciára, versenyképességre, területi együttműködésre irányuló – politika átalakítása során nagyobb erőfeszítéseket tegyünk, és több erőforrást összpontosítsunk az innovációra és a tudásalapú társadalom fejlesztésére, oly módon, hogy megelőlegezzük, illetve elősegítjük a versenyképesség és a gazdasági versenyelőnyök növelésére irányuló gazdasági változásokat, valamint emeljük a munkaerő szakmai képzettségét, főként az új tagállamokban. Mindezt az ipari-technológiai parkok és klaszterek tevékenységének és azok hálózatainak fejlesztése révén, különösen az európai területi, illetve a köz- és magánszereplők közötti (PPP) együttműködési tevékenység segítségével, továbbá az olyan jellegű finanszírozási programokban, mint az EBA „Innovation 2010 Initiative”.

7.2.6 Az V. Többéves Vállalat- és Vállalkozásfejlesztési Program, valamint a Kis- és Középvállalkozások Európai Chartája a fontos tevékenységek között említik a vállalkozók oktatásának és képzésének fejlesztését, a költségtakarékosabb és gyorsabb start-upra irányuló intézkedéseket, a korszerűbb jogi és szabályozási keretet, valamint a szakképzett munkaerő nagyobb rendelkezésre állását, az on-line szolgáltatásokhoz való könnyebb hozzáférést, az adózási és pénzügyi feltételek javítását, a KKV-k technológiai kapacitásainak erősítését, az e-business-szolgáltatások bevált modelljeinek és gyakorlatának hozzáférhetőségét. Az EGSZB mindenkor erőteljesen támogatta az ipari-technológiai parkok és klaszterek szempontjából különösen jelentős közösségi tevékenységeket.

7.2.7 Az EGSZB véleménye szerint kívánatos lenne, ha az Új Európai Partnerségi Eszköz – különösen annak a korábban az INTERREG programban a 2. és 3. cselekvési terület által lefedett része – beillesztené az interregionális, a transzregionális, az európai és a páneurópai hálózatokat támogató finanszírozott tevékenységek közé az ipari-technológiai parkokra és a klaszterekre vonatkozókat is.

7.2.8 Az EGSZB szorgalmazza az együttműködést a tagállamokban a munkaerőközpontokkal, Uniós szinten a munkahelyteremtésben érdekelt intézményrendszer minden szereplőjével

annak érdekében, hogy további munkahelyek létesítésére legyenek alkalmasak a parkok, kihasználva a hálózatos működésből adódó lehetőségeket. Biztosítani kell a vállalatok, a munkavállalói szervezetek, a helyi kormányzati és NGO szereplők bekapcsolódását magas színvonalú, jelentős addicionális (tacit) tudást képviselő munkahelyek megteremtése érdekében. Biztosítani kell, hogy a parkokban dolgozók folyamatosan részt vehessenek az ipari szerkezetváltáshoz igazodó képzésben, továbbképzésben, átképzésben. Összhangban az EGSZB által szeptember 28–29-én elfogadott 1073/2005 sz. (CCMI/019) véleményével, utalni kell arra, hogy a szociális párbeszéd és a munkavállalók bevonása kulcs az ipari szerkezetváltásra való felkészüléshez és a folyamat megfelelő mederben tartásához.

7.2.9 Az EGSZB szorgalmazza az európai oktatási-képzési rendszerek javítását szolgáló, az új termelési és környezetbarát fogyasztói paradigmák fejlesztését támogatni képes intézkedéseket, mégpedig az ipari-technológiai parkok és a klaszterek hálózatainak kialakítására irányuló képzési-oktatási tevékenységek révén. Az említett parkokban és klaszterekben az új képzési-oktatási programok megvalósítása ahhoz is hozzájárulhatna, hogy a magas szintű képzettséget igénylő ipari-technológiai pályákat vonzóvá tegyük az európai fiatalok számára.

7.2.10 Összhangban az EGSZB által e tárgykörben – főként a 2005.04.12-i 374/2005 számú, az európai iparági körzetről szóló véleményben – elfogadottakkal, az EGSZB hangsúlyozza, hogy fontos az ipari parkok és iparági körzetek mint innovációs pólusok európai platformjának (Innovation Pole Platform Europe – IPPE) létrehozása, hogy közös stratégiai szemléletet és kapacitásfejlesztő tevékenységeket alakíthassunk ki, és hogy lehetőség legyen a munkavállalók szakszervezetei, valamint az ipari szakmai szervezetek kulturális fejlesztésére, együttműködésben a szervezett civil társadalom további kompetens szereplőivel. Ennek során összpontosítani kell a tudástranszfer és innováció minden alkalmas eszközének működtetésére: a bevált gyakorlatok cseréjére, a harmonizált azonosító alapkövetelmények meghatározására, a közös képzési intézkedésekre, a KKK szaktudásához való közvetlen hozzáférésre, a közös terminológia és besorolások kialakítására, a különböző országbeli ipari parkok és klaszterek erőforrásai közötti lehetséges szinergiák kihasználására, illetve ennek ösztönzésére, lehetőséget nyújtva számukra a közösségi programokban és kezdeményezésekben való közvetlen részvétellel. Egyidejűleg ki kell fejleszteni az európai ipari-technológiai parkok és iparági körzetek közös értékelési, monitorozási és benchmarking rendszereit.

Brüsszel, 2005. december 14.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsága

elnöke

Anne-Marie SIGMUND